

Hij staat bekend als een echte bruggenbouwer. Achter de schermen is Ad de Boer sinds zijn pensionering daar nog steeds druk mee. De vroegere EO-baas maakt zich grote zorgen over de heersende moraal. „Als je alle gorigheid ziet waarmee onze kleinkinderen worden geconfronteerd, houd je je hart vast.

Scherpe kantjes slijpen

- Ad Ermstrang - Terdege

Vanuit zijn woonkamer op de vierde verdieping van een flat heeft hij een prachtig uitzicht op een deel van de nieuwe wijk De Bogen. De 64-jarige inwoner van Nijkerk is allang niet meer iedere dag van huis. Wat niet wil zeggen dat hij zich verveelt. Als onder meer als preses van de Nederlands Gereformeerde Kerken, voorzitter van de raad van toezicht van de Evangelische Omroep en voorzitter van de raad van toezicht van Siriz – de werkorganisatie van de VBOK – is hij dagelijks met actuele vraagstukken in de weer.

Diep in zijn hart is hij nog altijd de gedreven journalist, wars van wollig taalgebruik. Ooit verklaarde hij in de omgang bot te kunnen zijn, maar daarvan is anno 2011 maar weinig merkbaar. Voor alles is hij de man die probeert tegenstellingen te overbruggen, onnodige scherpe kantjes weg te slijpen en mensen en groepen bij elkaar te brengen.

Zijn periode als eindredacteur/verslaggever bij de EO, in de jaren tachtig, ziet hij als een van meest bijzondere. „Het was de periode van het kabinet-Den Uyl, met discussies over abortusklinieken en later over kruisraketten. De microfoon was voor ons een wapen in de strijd van de geesten.”

Hij wordt zichtbaar enthousiast als hij over deze tijd vertelt. „Ik weet nog dat een collega-verslaggever midden in de nacht werd gebeld door een Tweede Kamerlid van het CDA. De volgende dag zou er over het abortusbeleid worden gestemd. Hij was wanhopig, wist niet wat hij moest doen. Hij heeft lang gepraat met de verslaggever, die er van alles aan deed om hem tot tegenstemmen te bewegen. Je wilde dingen ten goede keren en het kwade weren, legde de krant naast de Bijbel en de Bijbel naast de krant.”

Die mening is gebleven. „Onafhankelijke journalistiek bestaat niet. Natuurlijk ben je wel onafhankelijk van de commercie en van de overheid, maar je staat voor de missie van je organisatie. Je probeert door de bril van het koninkrijk van God naar de wereld te kijken.”

Zaaltje

Hij groeide op in een leraarsgezin. Zijn vader werkte aanvankelijk in Den Haag, later in Vlaardingen en daarna in Alphen aan den Rijn. Aan die plaats heeft Ad de Boer de meeste jeugdherinneringen. Hij is de oudste van zeven kinderen. Een van hen is op relatief jonge leeftijd overleden.

Zijn ouders behoorden tot de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt. „Het was allereerst een christelijk gezin. Goed vrijgemaakt, maar niet echt fel. Het geloof in de God van de Bijbel stond voorop. God wil je Vader zijn, Christus je verlosser en de Heilige Geest de vernieuwer van je leven. De appellerende prediking dat een mens wederom geboren moet worden ben ik pas later, bij de EO, en door contacten met bevindelijk gereformeerden meer gaan waarderen.”

Het gezin kerkte in een onooglijk zaaltje, waarin zondags ongeveer zeventig leden bijeenkwamen. „Dat gaf me wel een soort van minderwaardigheidsgevoel. Toen in 1960 bij een televisieserie over de bezetting ook professor Schilder ter sprake kwam en ik dat bij een vriendje zag, ben ik direct naar huis gehold. Wij waren op televisie. Dat gevoel kreeg ik.” Zijn ouders waren van, zoals hij dat zelf omschrijft, „de stille generatie. Je hoorde niet veel over

hun verleden. Moeder, die joodse wortels had, vertelde wel dat ze als 17-jarig meisje op een school werkte en toen geweigerd had een ariërverklaring te tekenen. Ze was daarom ontslagen. Alle anderen, die hadden afgesproken evenmin de verklaring te ondertekenen, gingen op het laatste moment overstag. Ik weet dat ze zich daar toen ze de zeventig al gepasseerd was, nog steeds over kon opwinden.”

U hebt samen met uw vrouw zeven kinderen. Twee van hen zijn geadopteerd, nadat u zelf al kinderen had. Waarom?

„Toen we vier kinderen hadden, kwamen we – door vrienden – met adoptie in aanraking. We hebben ons de vraag gesteld of adoptie ook op onze weg lag, in relatie tot de welvaart hier en de moeilijke omstandigheden op andere plaatsen. Het kwam niet op vanuit een kinderwens, maar we wisten: we hebben ruimte in ons hart, ons huis, ons leven. We hebben een meisje in Indonesië gehaald en later een zoon uit Colombia gekregen, een paar maanden nadat mijn vrouw van onze zesde was bevallen.”

U hebt er nooit een geheim van gemaakt dat jullie Colombiaanse zoon jullie veel verdriet heeft bezorgd. Spreekt u hem nog?

„We hebben hem op tienjarige leeftijd uit huis moeten plaatsen, een heel zware beslissing. Hij heeft ons dat altijd kwalijk genomen en is later meer dan eens met justitie in aanraking gekomen. Hij probeert nu zijn leven weer op de rit te krijgen. We hebben maar sporadisch contact.”

Heeft het uw visie op adoptie veranderd?

„Het maakte ons wel kwetsbaar in onze opstelling ten opzichte van onze dochter Annerieke, toen die ook kinderen ging adopteren. We hebben haar voorgehouden, wat ze van thuis ook wel wist, dat het niet altijd rozengeur en maneschijn is. Dat leek het wel in de jaren zeventig, toen werd het echt als een roze wolk voorgesteld. Je dacht die kinderen aan moeders hand tot Jezus te brengen.”

Teleurgesteld?

„Het leert ons dat kinderen al bij de geboorte zijn beschadigd. Als je de erfzonde ontkent, weet je niet wat je zegt. De invloed van de ouders is beperkt. We hebben dat ook bij sommige van onze andere kinderen gezien, die evenmin meer van God willen weten. Dat is het gevolg van de zonde en de gebrokenheid van deze schepping.”

Tijdens uw studententijd was u actief in de vrijgemaakte studentenvereniging, die meer openheid binnen de kerk bepleitte. Was dat het begin van de breuk met de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt?

„Niet echt, ik stond tussen de anderen bekend als het Reformatiemannetje. Ik ben niet zozeer door de studentenvereniging veranderd als wel door wat er in de kerk gebeurde. Ik was actief in Amsterdam-West en maakte daar van dichtbij de scheuring mee, in de tweede helft van de jaren zestig. Ik was het totaal oneens met bepaalde synodebesluiten en met de wijze waarop sommige dienaren van het Woord werden afgeschreven. Toch ben ik in 1969 lid gebleven in Rotterdam. Er was een Schriftgetrouwe prediking, we konden er niet weg. Pas toen we naar de Veluwe verhuisden, hebben we ons aangesloten bij de Nederlands Gereformeerden Kerken.”

Die breuk heeft u altijd beziggehouden...

„Het was verschrikkelijk. Mensen die één waren in Jezus Christus werden uiteengescheurd. Dat heeft een wond veroorzaakt waarvan ik soms denk dat hij genezen is, maar steeds weer

blijkt dit maar beperkt het geval te zijn. Kerk en school, het liep overal dwars doorheen. Ik werd later als lid van het GPV geroyeerd. Een verbijsterende ervaring, want ik was precies dezelfde als de dag voor mijn roeyement en stond nog steeds achter de GPV-politiek. Ik heb me nooit neer willen leggen bij die breuk en ben met enkele anderen al in de jaren zeventig het blad Saamhorig begonnen. We wilden een brug slaan, maar merkten al spoedig dat het doorvoor nog veel te vroeg was.”

Anno 2011 staan de zaken er anders voor, lukt het nu wel?

„De landelijke besprekingen tussen de twee kerken zijn begonnen in 1994, maar het klimaat was aanvankelijk heel kil. Pas de laatste tien jaar is daarin verandering opgetreden. Nu zie je dat plaatselijke gemeenten op tientallen plaatsen elkaar gevonden hebben, ik heb pas een eerste kanselruil meegemaakt.”

Wat staat er nog in de weg?

„Er wordt nog gesproken over de wijze waarop wij omgaan met de belijdenisgeschriften en het feit dat wij de vrouw in het ambt hebben toegestaan. Vooral dat laatste is nog een barrière. Dat is het ook in onze gesprekken met de Christelijke Gereformeerde Kerken, maar daar leeft dat toch minder uitgesproken.”

U bent tot 2014 preses, gaat het voor die tijd gebeuren?

„Dat lijkt me niet, maar ik zou het wel dolgraag in mijn leven meemaken. Alleen elkaar volledig als zusterkerken erkennen, met open kansels en avondmaalstafels, is wat mij betreft voldoende.”

De EO lag de afgelopen jaren onder vuur, vooral in reformatorische kring. Is het wel verstandig om niet-christenen te betrekken bij het maken van programma's?

„Dat was al een idee uit de jaren zeventig. Je moet voorkomen dat de wereld bepaalde programma's ziet als een onderonsje tussen christenen. De echte vragen van mensen die God niet kennen, moeten aan de orde komen. Ze moeten denken: 'Hé, dat zijn mijn vragen, het gaat over mij!' Dan heb je kans hen met het Evangelie te bereiken.”

Is het standpunt over homoseksualiteit verruimd?

„De omroep straalde aanvankelijk uit niet van homoseksuelen te houden. Het werd een beladen onderwerp. Ik heb altijd benadrukt dat we moesten luisteren naar levensverhalen van homo's, hun worstelingen en hun zoektocht. Ik vind in de Bijbel geen ruimte voor homoseksuele relaties, maar dat wil niet zeggen dat je er in het pastoraat niet op een gevoelige wijze mee om moet gaan. Een leeuw op de kansel, een lam in de biechtstoel, om het met Antoine Bodar te zeggen.”

De EO kwam in 2009 herhaaldelijk in opspraak, onder meer door toedoen van Arie Boomsma. Heeft het reformatorische publiek het niet gehad met de omroep?

„Ik zie juist weer hele goede programma's, waar ook de reformatorische achterban blij mee is. Ik denk dat de steun voor de omroep eerder weer toe- dan afneemt. En dat is ook hard nodig, want in een pluriform omroepbestel krijgt een omroep met een missie het alleen maar lastiger. Dan heb je de steun van veel leden hard nodig.”

De kwesties uit 2009 hebben louterend gewerkt?

„Als je de incidenten ziet als een extra prikkel die nodig was om de koers scherp te houden, is dat zeker het geval.”

Binnen de RPF en later de CU had u veel invloed. Hoe kijkt u terug op de regeringsdeelname van de CU?

„De partij heeft het goed gedaan en op een aantal vlakken erger voorkomen.”

Zoals?

„Op medisch-ethisch terrein. Bij euthanasie heeft geen verdere verslechtering plaatsgehad. De abortuspraktijk ging door en is verschrikkelijk, maar er is meer gebeurd bij het aandragen van alternatieven. Voor het eerst is een goed gezinsbeleid op de kaart gezet.”

Is dat niet wat mager?

„Het heeft ook de nuchterheid teruggebracht, dat zag je al snel in de discussies over de trouwambtenaar. Je moet doen wat je kunt doen en niet met al te ronkende teksten de verkiezingen ingaan. Ik zie nu binnen de SGP soortgelijke worstelingen als het gaat in hun opstelling richting dit kabinet. Ook daar wordt beseft dat het niet zo gemakkelijk is als het lijkt.”

Maakt u zich zorgen over de maatschappelijke ontwikkelingen?

„Ik ben vooral bezorgd over de normloosheid en de verseksualisering van de maatschappij. Als je alle rottigheid en gorigheid ziet waarmee onze kleinkinderen via de televisie worden geconfronteerd, houd je je hart vast. Ook deskundigen zijn bezorgd over het open riool dat tv heet. Voor internet geldt dat ook, maar daar kun je nog een slot op zetten. We moeten daarom proberen door de verkondiging van het Woord en door toerusting in de kerk elkaar als ouders te bemoedigen, op te scherpen en onze kinderen weerbaar te maken.”

U bent ook voorzitter van de VBOK. De naamsverandering van de werkorganisatie in Siriz leidde de afgelopen maanden tot felle kritiek uit christelijke kring. Wat is er mis gegaan?

„Het was vooral de communicatie. Die was ronduit klunzig. Een goed verhaal is slecht verkocht. Qua missie is er niets veranderd, maar dat is aanvankelijk niet goed overgebracht.”

Klopte het niet, wat de kranten schreven?

„Nee, maar dat ga ik niet de kranten verwijten, het is onze verantwoordelijkheid. We hebben snel een opiniebijdrage geleverd in diverse kranten en er zijn verschillende initiatieven ontplooid, zoals gesprekken met opinieleiders, en er is een brief naar de leden gestuurd.”

Hoe groot is de schade?

„Dat is niet precies bekend, maar vast staat dat die gelukkig beperkt is. Er zijn enkele honderden opzeggingen, op een getal van vele tienduizenden leden. We hopen dat we door onze uitleg bij veel mensen hun boosheid hebben omgezet in enthousiasme en dat ze ons zullen blijven steunen.”

En die naam Siriz, was dat nu wel zo'n succesvolle keuze?

Hij lacht en zwijgt even. „Over een paar jaar is die vermoedelijk wel ingeburgerd, maar persoonlijk vond ik het eerst ook drie keer niks. Maar je hebt als bestuur nu eenmaal niet altijd de wijsheid in pacht en luistert bij zoiets toch naar wat goed valt bij panels van medewerkers, vrijwilligers en leden. Ik denk dat het de marketingboeken ingaat als een voorbeeld van hoe het niet moet. Maar verder: een naam moet in de praktijk een positieve klank krijgen. Dat gaat bij Siriz ook gebeuren. Want waar Siriz voor staat – vrouwen en meiden helpen, stem geven aan het ongebooren kind – deugt voor de volle 100 procent.”

Ad de Boer

A. P. (Ad) de Boer (1946) is journalist, politicus en omroepbestuurder. Na de middelbare school studeerde hij politicologie aan de VU in Amsterdam.

Na een periode als leraar begon hij zijn journalistieke en politieke carrière bij het GPV als medewerker van de Tweede-Kamerfractie. In 1973 werd hij als partijlid geroyeerd in verband met zijn overstap van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt naar de Nederlands Gereformeerde Kerken. Toen werd hij lid van de RPF. Namens deze partij en haar latere opvolger de ChristenUnie was hij jarenlang lid van de gemeenteraad van Nijkerk. Binnen de partij nam De Boer een centrale positie in. In 2006 was hij voorzitter van de selectiecommissie voor de kandidatenlijst van de CU voor de Tweede-Kamerverkiezingen. Hij werkte van 1973 tot 2006 bij de Evangelische Omroep, achtereenvolgens als chef actualiteiten, hoofd informatieve programma's en adjunct-directeur. Een deel van die periode was hij ook hoofdredacteur van het christelijke opinieblad Koers. Van 1993 tot 2006 was hij algemeen directeur van de EO.

Sinds 2008 is De Boer voorzitter van de ledenraad en voorzitter van de raad van toezicht van de EO. Na zijn pensionering werd hij eveneens voorzitter van de Vereniging ter Bescherming van het Ongeboren Kind, waarvan de werkorganisatie sinds kort is omgedoopt in Siriz. Hij is daarnaast preses van de Landelijke Vergadering (generale synode) van de Nederlands Gereformeerde Kerken.